ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ИҚТИСОДИЁТ УНИВЕРСИТЕТИ

А.А. ЯДГАРОВ, Ғ.Т. ЮЛДАШЕВ

# РЕАЛ СЕКТОРДА МАҲСУЛОТ СИФАТИ ВА РАҚОБАТБАРДОШЛИГИ

ЎҚУВ ҚЎЛЛАНМА

Тошкент – 2019

**Реал секторда маҳсулот сифати ва рақобатбардошлиги.** А.А.Ядгаров, Ғ.Т.Юлдашев – Тошкент давлат иқтисодиёт университети – Т: “Иқтисодиёт” нашриёти, 2019 -162 бет.

**Тақризчилар:**

Я.Алиев – ТДИУ “Саноат иқтисодиёти” кафедраси доценти, и.ф.д.

А.Абдувалиев – ТДИУ хузуридаги Ўзбекистон иқтисодиётини ривожлантиришнинг илмий асослари ва муаммолари илмий-тадқиқот маркази директори ўринбосари, и.ф.н.

Ўқув қўлланма “Реал секторда маҳсулот сифати ва рақобатбардошлиги” фани бўйича тайёрланган бўлиб, унда реал сектор корхоналарида сифат тизимини бошқаришнинг назарий ва амалий асосларини ёритиб беришга ҳаракат қилинган. Шунингдек, сифатни бошқаришнинг замонавий тизими, сифатни бошқаришда хорижий тажрибалар, сифатни бошқаришда стандартлаштириш ва унинг талаблари, метрологик фаолиятни ташкил этиш, маҳсулотларни сертификатлаштириш қоидалари, корхоналарнинг ишлаб чиқариш тизими бошқарувида халқаро ISO стандартлари асосида сифат менежментини жорий этишнинг афзалликлари, сифатни бошқаришда стандартлаштириш, сертификатлаштириш ва метрологик фаолиятни кенг жорий этишнинг меъёрий-ҳуқуқий асослари келтириб ўтилган.

Ушбу ўқув қўлланма реал сектор корхоналарида сифатни бошқариш фаолияти билан шуғулланувчи бўлимлар фаолиятида ҳамда сифатни бошқариш фаолиятига қизиқувчилар ҳамда 5230100 – “Иқтисодиёт (реал сектор)” йўналиши бўйича талабаларининг билим, малака ва кўникмаларининг ривожланишида ўзининг ижобий самарасини беради.

© Ядгаров А.А., Юлдашев Ғ.Т. 2019
© “Иқтисодиёт” нашриёти, 2019

## МУНДАРИЖА:


**КИРИШ..... 5**

**1-боб. “Реал секторда маҳсулот сифати ва рақобатбардошлиги” фанининг предмети ва вазифалари..... 7**

1.1 Реал секторда маҳсулот сифати ва рақобатбардошлиги фани – ўқув курси сифатида..... 7

1.2. Реал секторда маҳсулот сифатини бошқариш курсининг предмети..... 10

1.3. Ўзбекистон реал сектор корхоналарида сифатни бошқариш..... 15

**2-боб. Реал секторда маҳсулот сифатини бошқаришда миллий ва чет эл тажрибаси..... 21**

2.1. Маҳсулот сифатини бошқариш тушунчаси ва моҳияти..... 21

2.2. Корхоналарда сифатни бошқаришга тизимли ёндашув ва АҚШ тажрибаси..... 23

2.3. Сифатни бошқаришда Япония тажрибаси..... 25

**3-боб. Ўзбекистон реал сектор корхоналарида маҳсулот сифатини таъминлашда стандарлаштиришнинг ташкилий, иқтисодий ва ҳуқуқий асослари..... 28**

3.1. Стандартлаштириш – юқори сифатли маҳсулот тайёрлашнинг ташкилий-техникавий асоси..... 28

3.2. Стандартлаштиришнинг мақсадлари ва вазифалари..... 30

3.3. Стандартлаштириш бўйича норматив ҳужжатлар ва уларга қўйиладиган талаблар..... 34

3.4. Ўзбекистон Республикаси «Стандартлаштириш тўғрисида»ги қонуни ва унинг сифатни таъминлаш тизимини тартибга солишдаги роли..... 36

**4-боб. ISO-халқаро стандартларнинг саноат маҳсулотларини стандартлаштиришдаги ўрни..... 45**

4.1. Стандартлаштиришнинг шаклланиши, ривожланиши ва амал қилиши..... 45

4.2. ISO-халқаро стандартлаш бўйича халқаро ташкилотларнинг мақсади ва вазифалари..... 48

4.3. ISO-9001 сифат тизимини қўллашнинг хусусиятлари. Стандартлаш бўйича минтақавий ташкилотлар фаолиятининг хусусиятлари..... 53

**5-боб. Реал секторда маҳсулотлар сифатини таъминлашда метрологиянинг ўрни ва унинг ташкилий-ҳуқуқий асослари..... 59**

5.1. Метрология соҳасидаги асосий тушунчалар..... 59

5.2. Маҳсулот сифатини таъминлашда метрологиянинг ҳуқуқий асослари..... 65

5.3. Ўзбекистон Республикаси метрология хизмати тузилмаси..... 68